

Riktlinjer för tillståndsgivning av färdtjänst

– inom socialnämndens verksamhetsområde i
Knivsta kommun

Innehållsförteckning

Inledning	3
Syfte	3
Omfattning.....	3
Förvaltning	3
Reglering av tillståndsgivning.....	4
Tillståndets tidsbegränsning	4
Tillståndets begränsningar av vad som bekostas av kommunen	4
Individuell bedömning.....	5
Utlåtande från sakkunnig som har kännedom om sökandens funktionsnedsättning	5
Funktionshindrets varaktighet.....	5
Svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att resa med allmänna kommunikationer	5
Särskilt gällande barn och unga	5
Ledsagare.....	5
Medresenär	6
Individuella föreskrifter och villkor	6
Resor till annan kommun, i andra kommuner eller mellan andra kommuner	7
Utökat färdtjänstillstånd.....	7
Övriga färdtjänstresor	8
Arbetsresor.....	8
Resa vid studier	8
Återkallelse av tillstånd och otillbörligt nyttjande.....	8
Avgifter för färdtjänstresor	8
Referenser	10

Inledning

Färdtjänst är ett komplement till och en del av den allmänna kollektivtrafiken. Avsikten är att den allmänna kollektivtrafiken ska göras tillgänglig för alla och därmed ska behovet av färdtjänst minska.

Behov av färdtjänst utreds enligt färdtjänstlagen¹ och den rättspraxis som utvecklas inom området. Villkoren för tillståndsgivningen är till stor del styrd av lagstiftningen. Kommunens generella regler utgör därför endast ett komplement till lagen och förtydligar vissa områden samt anger lokala förutsättningar. Syftet är att uppnå kommunal likställighet och att ge stöd i handläggningen av ansökningar.

Handläggningen regleras av färdtjänstlagen och förvaltningslagen². Personalen lyder under bestämmelserna i sekretesslagen³. Dessa riktlinjer gäller enbart färdtjänst, därmed inte skolskjuts inom ramen för skollagen⁴. Riktlinjerna ersätter tidigare antagna Riktlinjer för tillståndsgivning inom färdtjänst, SN-2018/20.

Syfte

Riktlinjerna ska leda till en enhetlig och likvärdig hantering. Riktlinjerna utgår från gällande lagstiftning, rättspraxis, förarbeten, bindande föreskrifter från Socialstyrelsen. Riktlinjerna är också viktiga för färdtjänstleverantörens förståelse för hur tjänsten fungerar i Knivsta kommun.

Omfattning

Riktlinjerna ska i första hand vara ett stöd för handläggare i bedömningen av rätten till bistånd i form av färdtjänst samt stödja rättssäkerheten för den enskilde genom att handläggningen av färdtjänst blir mer enhetlig.

Förvaltning

Socialnämnden beslutar om riktlinjerna. Socialchef ansvarar för att dokumentet är korrekt utformat och att eventuella förändringar i lag och förordning föranleder revidering av handlingen. Vård- och omsorgskontorets ledningsgrupp ansvarar för att göra den känd inom kontoret och att ansvariga funktioner utifrån sitt beslutsmandat handlägger i enlighet med riktlinjerna.

¹ Lag (1997:736) om färdtjänst

² Förvaltningslag (2017:900)

³ Offentlighets- och sekretesslag (2009:400)

⁴ Skollag (2010:800)

Reglering av tillståndsgivning

Färdtjänstlagen anger att färdtjänst får anlitas av den som efter ansökan har fått tillstånd till det. Frågor om tillstånd prövas av kommunen där den sökande är folkbokförd, eller, om kommunens uppgifter enligt denna lag överlåtits till trafikhuvudmannen i länet, av trafikhuvudmannen (tillståndsgivaren).⁵

Ansökan om färdtjänst prövas av biståndshandläggare i Knivsta kommun. Den som söker ska vara folkbokförd i Knivsta kommun för att utredning om färdtjänst ska kunna inledas. Alla prövningar av ansökningar utgår från den sökandes individuella behov.

Färdtjänstlagen anger vidare att tillstånd till färdtjänst ska meddelas för den som på grund av funktionshinder, som inte endast är tillfälligt, har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att resa med allmänna kommunikationer.

Om sökande är under 18 år ska prövningen göras i förhållande till barn i motsvarande ålder utan funktionshinder. Tillståndet omfattar inte transporter som av någon annan anledning bekostas av det allmänna.⁶

Tillståndets tidsbegränsning

Tillstånd till färdtjänst ges normalt på viss tid. Tidsbegränsningen kan vara som kortast 3 månader och som längst 5 år. Resenärens förväntade färdtjänstbehov samt funktionshindrets varaktighet och svårighetsgrad avgör tillståndets tidsbegränsning.

Tillstånd ges på 3 månader, 6 månader, 1 år, 3 år eller 5 år. Personer som är över 80 år beviljas generellt färdtjänst med beslut om 5 år.

Tillståndets begränsningar av vad som bekostas av kommunen

I bedömningen av behovet att tillstånd till färdtjänst och vad färdtjänstresor ska användas för finns vissa begränsningar.

- Färdtjänst beviljas inte om den som söker endast har behov av resor som på annat sätt bekostas av det allmänna.
- För den som beviljas färdtjänst gäller att tillståndet inte får användas för resor som bekostas av det allmänna på annat sätt.

Exempel på övriga resor som bekostas av det allmänna är: sjukresor, skolskjuts och resor som är en del av annan verksamhet, exempelvis studieresor inom skolan, resor till och från daglig verksamhet som bedrivs med stöd av LSS. Färdtjänst får inte heller användas för resor i tjänsten, eftersom arbetsgivaren ska svara för dessa resor.

⁵ Lag (1997:736) om färdtjänst, 6 §

⁶ Lag (1997:736) om färdtjänst, 7 §

Individuell bedömning

I detta avsnitt beskrivs riktlinjer för hur den individuella bedömningen ska genomföras i utredning av behov av färdtjänst.

Utlåtande från sakkunnig som har kännedom om sökandens funktionsnedsättning

Vid första ansökan ska funktionshindrets varaktighet och svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att resa med allmänna kommunikationer styrkas av sakkunnig. Behov av ledsagare under resan ska styrkas av utlåtande.

När ovanstående kan antas förändras över tid ska handläggaren begära in nytt utlåtande om personen ansöker om fortsatt tillstånd.

Funktionshindrets varaktighet

Funktionshindret ska ha en varaktighet som överstiger sex månader. Funktionshindret och dess varaktighet ska vid första ansökan styrkas av utlåtande från sakkunnig person som har kännedom om sökandens funktionsnedsättning.

Svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att resa med allmänna kommunikationer

Svårigheterna att förflytta sig på egen hand eller att resa med allmän kollektivtrafik bedöms utifrån den sökandes funktionshinder. Svårigheterna ska vid anmodan styrkas av utlåtande från sakkunnig person.

Om svårigheterna att resa beror på annat än sökandes funktionshinder. Att det exempelvis är långt till busshållplats, att buss eller tåg inte stannar vid önskad destination, eller liknande är inte grund för färdtjänst.

Om ansökan avser en förlängning av tidigare färdtjänstillstånd beaktas eventuella förändringar i resenärens funktionshinder, i lagar och regler samt av den allmänna kollektivtrafiken. Vid nyansökan behövs inte läkarutlåtande i första skedet utan krävs in vid behov.

Särskilt gällande barn och unga

Om sökande är under 18 år ska prövningen göras i förhållande till barn i motsvarande ålder utan funktionshinder. Yngre barn än 12 år beviljas färdtjänst om de till följd av sitt funktionshinder inte kan resa med allmänna kommunikationer tillsammans med en vuxen. I tillståndsgivningen gäller att barn under 12 år alltid beviljas ledsagare.

Ledsagare

Utifrån färdtjänstlagen beviljas ledsagare för behov som finns under själva resan. Ledsagaren är en person som inte reser för eget intresse utan endast är med för att stödja färdtjänstresenären för att denna ska kunna genomföra resan och stödet inte kan erhållas via transportören.

Om den som ansöker om färdtjänst har behov av ledsagare under resorna, ska den sökande inkomma med läkarintyg som styrker att ledsagare behövs under resan. Den

enskildes färdtjänstillstånd påvisar bifall av ledsagare. Tillståndet gäller då även för ledsagaren⁷. Det är den som fått färdtjänstillstånd eller dennes företrädare som ska ordna med ledsagare när tillstånd till sådan är beviljad.

Om resenärens funktionshinder medför att resan inte kan genomföras med stöd av endast en ledsagare ska tillstånd till fler ledsagare ges. Detta ska styrkas med medicinskt utlåtande.

En ledsagare ska kunna ge den service och det stöd som behövs för att resan ska kunna genomföras från dörr till dörr. Det medför att den som själv är beviljad färdtjänst inte kan vara ledsagare till annan person som erhåller färdtjänst. För ledsagarens resa gäller vidare att:

- Ledsagaren ska stiga av och på vid samma hållplats som färdtjänstresenären.
- Om den som är beviljad färdtjänst inte beviljas ledsagare kan annan person följa med som medresenär.
- Notera i avsnitt ovan om barn, att barn under 12 år alltid beviljas ledsagare.

Medresenär

Med medresenär avses person som inte har eget tillstånd att åka färdtjänst, men som utifrån den enskildes önskan får följa med i färdtjänsttransporten. För medresenärer gäller följande:

- Medresenär får inte åka med vid samåkning, d.v.s. när resenärens resa samplaneras med andra.
- Större bil kan inte beställas med anledning av att medresenär ska följa med.
- Medresenär ska stiga av och på vid samma hållplats som innehavaren av färdtjänstillståndet.

Individuella föreskrifter och villkor

I detta avsnitt beskrivs de särskilda föreskrifter och villkor som gäller för det tillstånd som utfärdas.

Tillstånd till färdtjänst meddelas för viss tid. Behov av individuella anpassningar av färdtjänstresan ska vid anmodan styrkas av utlåtande från sakkunnig person. Tillstånd får i skäligen omfattning förenas med föreskrifter om:

1. Vilket färdstätt som får användas
2. Inom vilket område resor får göras

Färdtjänstillståndet kan i övrigt förenas med individuella föreskrifter och villkor som anger speciella förutsättningar, till exempel:

- Behov av ensamåkning. Observera, detta behov ska alltid styrkas med ett medicinskt utlåtande.

⁷ Lag (1997:736) om färdtjänst, 6 §

- Speciellt anpassat fordon såsom specialfordon, möjlighet till liggande transport eller resa i allergisanerat fordon. Observera, detta behov ska alltid styrkas med ett medicinskt utlåtande.
- Särskild sittplats i fordonet. Detta behov bör också styrkas med medicinskt utlåtande.
- Extra utrymme i fordonet.
- Tillståndet gäller del av året, exempelvis vintertid. Vintertid definieras normalt som 1 oktober till 30 april.
- Tillståndet gäller mellan särskilda adresser.
- Antalet resor kan begränsas i särskilda fall.

Resor till annan kommun, i andra kommuner eller mellan andra kommuner
Enligt färdtjänstlagen⁸ ansvarar varje kommun [...] för att färdtjänst av god kvalitet anordnas inom kommunen och om det finns särskilda skäl, mellan kommunerna och en annan kommun. En kommun får för sina kommuninvånare anordna färdtjänst också i eller mellan andra kommuner.

Resor utanför Knivsta kommun kan därför till viss del ske utan särskild prövning, detta gäller för:

- Resor till och från Uppsala.
- Resor till och från Arlanda flygplats.

Riksfärdtjänst

Resor utanför kommunen regleras av riksfärdtjänstlagen⁹. Bedömning av behov av riksfärdtjänst görs enligt samma behovsbedömning och med motsvarande villkor som för den ordinarie färdtjänsten. Notera att om den enskilde väljer att flytta till den kommun där riksfärdtjänsten avser att göras, gäller inte längre tillståndet och det behöver ansökas om i den nya bosättningskommunen.

Utökat färdtjänsttillstånd

Efter individuell prövning kan även andra resor, som är av väsentlig betydelse för den enskilde, beviljas till angränsande kommun eller inom annan kommun. Skäl för sådana resor kan till exempel vara:

- När den enskilde har ofta och återkommande besök i en och samma kommun.
- Återkommande och regelbunden fritidsaktivitet, om aktiviteten inte finns i hemkommunen.

⁸Lag (1997:736) om färdtjänst, 3§

⁹ Lag (1997:735) om riksfärdtjänst

Övriga färdtjänstresor

Arbetsresor

Vid pendlingsresor till arbete eller studier i annan kommun utreds den sökandes möjlighet att använda de allmänna kommunikationerna helt eller del av sträckan.

- Arbetet ska vara yrkesarbete. Det betyder att personen får lön och är anställd eller har eget företag.
- Även daglig verksamhet för personer i yrkesverksam ålder som saknar förvärvsarbete och inte utbildar sig enligt 9§ 10. Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)¹⁰ omfattas av arbetsresor
- Bifall av arbetsresa från dörr till dörr får vara som längst 10 mil enkel resa.
- Personen ska resa mellan hemmet och arbetstagarens huvudsakliga arbetsställe.
- Om personen behöver resa mellan olika arbetsplatser räknas det som tjänsteresa som arbetsgivaren ska betala.

Resor vid studier

Resor beviljas till och från studier som ger rätt till studiemedel från Centrala studiestödsnämnden, CSN. Det utesluter rätt till färdtjänst för skolresor under grundskolan, inklusive anpassad grundskola.

Återkallelse av tillstånd och otillbörligt nyttjande

Enligt färdtjänstlagen¹¹ får en tillståndsgivare återkalla ett tillstånd att anlita färdtjänst, om förutsättningar för tillståndet inte längre finns.

Ett tillstånd får också återkallas om tillståndshavaren gjort sig skyldig till allvarliga eller upprepade överträdelser av de föreskrifter och villkor som gäller för färdtjänsten. Föreskrifter och villkor får ändras, om ändrade förhållanden föranleder det.

- Resor som uppenbart genomförts i strid mot gällande föreskrifter och villkor betraktas inte som färdtjänstresor. Om sådana resor genomförts faktureras färdtjänstresenärens hela beloppet för resan. Det dessa gäller för resor där rätten till färdtjänst upphört eller återkallats.
- Vid upprepade och allvarliga överträdelser av de föreskrifter och villkor som gäller för färdtjänsten kan tillståndet återkallas.

¹⁰ Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), 9§ 10.

¹¹ 12 § Lag (1997:736) om färdtjänst

Avgifter för färdtjänstresor

Riksdagen reglerar genom lagstiftning vad kommunerna får ta ut för avgifter. Kommunfullmäktige i Knivsta kommun beslutar enligt kommunallagen¹² om de avgifter som socialnämnden kan ta ut. Socialnämnden beslutar därefter om riktlinjerna för avgiftshandläggning. Se därför aktuellt beslut i fullmäktige samt socialnämndens riktlinjer för avgifter inom färdtjänstområdet. Avgifter för riksfärdtjänst regleras nationellt och hanteras därför inte av Knivsta kommun.

¹² Kommunallag (2017:725) 2 kap. 5§, Rätt att ta ut avgifter

Referenser

- Förvaltningslag (2017:900)
- Kommunallag (2017:725)
- Lag (1997:736) om färdtjänst
- Lag (1997:735) om riksfärdtjänst
- Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)
- Offentlighets- och sekretesslag (2009:400)
- Skollag (2010:800)